

Etik i pædagogisk praksis

debat

BUPL

BØRNE- OG
UNGDOMSPÆDAGOGERNES
LANDSFORBUND

Pædagogen i relationen

Pædagoger tager udgangspunkt i såvel fællesskabet som i den enkelte og dennes forhold til fællesskabet, derfor skal pædagogen:

- møde børn og unge og deres familier med respekt
- forholde sig empatisk og anerkendende til børn, unge og deres familier
- påtage sig ansvaret for den gode relation til børn, unge og deres forældre
- varetage barnets og den unges tarv og om nødvendigt fremføre og forsvare dets behov og interesser
- tilpasse praksis, så den tjener det enkelte barn, unge eller fællesskabet
- handle med social retfærdighed og med fællesskabets bedste for øje

Dette betyder, at pædagogen:

- varetager **barnet og den unges tarv** bedst muligt i tilfælde af loyalitetskonflikter mellem barnet/den unge og familien
- undlader behandling, der kan opleves **ydmygende** og **nedværdigende**
- beskytter mod **krænkende adfærd**
- behandler børn, unge og deres familier med **værdighed** og respekterer deres **selv- og medbestemmelse**
- værner om **fortrolige oplysninger**
- respekterer **privatlivets fred**
- sikrer **ligebehandling**, også når det indebærer, at der gøres forskel på to umiddelbart ligestillede

Pædagogen i professionen

Professionen skal stræbe efter at skabe en etisk forsvarlig praksis, derfor skal pædagogen:

- indgå i dialog med kolleger om etiske spørgsmål i eget og andres arbejde
- udvise rummelighed og evne til at reflektere over egne fordomme og holdninger
- søge ny viden og indgå konstruktivt i pædagogfaglige debatter
- træffe etiske valg på baggrund af sin viden og evne til at analysere og reflektere
- formidle viden om det pædagogiske arbejde

Dette betyder, at pædagogen:

- varetager **barnet og den unges tarv** bedst muligt i tilfælde af loyalitetskonflikter mellem arbejdspladsens forhold og muligheden for at udføre etisk forsvarlig praksis
- anvender **fagligt skøn**, kritisk stillingtagen, mod og omtanke i sit arbejde
- erkender og vedkender sig det etiske, faglige og **personlige ansvar** for egne vurderinger og handlinger
- prioriterer de **professionelle værdier** fremfor sine egne
- samarbejder med de pædagogiske uddannelsesinstitutioner for at sikre de studerende adgang til viden om etisk **forsvarlig praksis**
- gør sig etiske og kritiske overvejelser om anvendte **metoder**
- værner om **fagets omdømme**
- møder andre faggrupper med ligeværdighed og **gensidig respekt**

Pædagogen i samfundet

Den pædagogiske profession har en betydningsfuld rolle og opgave i samfundet, derfor skal pædagogen:

- behandle alle lige uanset køn, religion, nationalitet, seksuel orientering eller kulturel baggrund
- tilrettelægge det pædagogiske arbejde, så det understøtter demokratiske principper og medvirker til, at børn og unge opdrages til aktive medborgere
- diskutere det pædagogiske arbejde for at udvikle professionen til gavn for børn og unge
- tilstræbe en høj faglighed til gavn for samfundet som helhed
- bruge sin professionelle viden i den offentlige debat for at fremme social retfærdighed og gode vilkår for børn og unge

Dette betyder, at pædagogen:

- varetager **barnets og den unges tarv** bedst muligt i tilfælde af loyalitetskonflikter mellem systemets krav og muligheden for at udføre etisk forsvarlig praksis
- udfordrer **love og instrukser** i den udstrækning, de strider mod professionens etiske værdier
- arbejder for prioriteringer, der sikrer en **retfærdig** og hensigtsmæssig ressourcefordeling, og som tilgodeser de grupper af børn og unge, der har størst behov for pædagogisk indsats
- medvirker til at synliggøre de konsekvenser, de **politiske prioriteringer** får for den pædagogiske indsats

Nøglebegreber i etisk praksis

- Barnets tarv
- Værdighed
- Ydmygelse
- Nedværdigelse
- Krænkelser
- Selvbestemmelse
- Medbestemmelse
- Privatlivets fred
- Fagets omdømme
- Professionelt ansvar
- Personligt ansvar
- Fagligt skøn
- Gensidig respekt
- Professionelle værdier
- Metoder
- Lovgivning
- Fortrolige oplysninger
- Politiske prioriteringer
- Forsvarlig praksis
- Ligebehandling
- Ligestilling
- Ligeværdighed
- Retfærdighed

diskussion af etisk praksis ud fra tre cases

hvor ligger de
etiske dilemmaer?

Grædende barn

Karin er pædagog i en integreret institution. En dag møder hun kl. 7:30, og det første hun hører er et barn, der græder højt og hjerteskræende. Da hun kommer længere ind i institutionen, ser hun et vuggestuebarn på lidt over et år sidde på trappen ned til fællesrummet. Drengen græder højt, og virker meget ulykkelig.

I fællesrummet sidder der børn, forældre og pædagoger og spiser morgenmad. Der er ingen synlig reaktion på barnets gråd. Karin vælger at tage drengen op, og forsøger at trøste ham. Hun spørger ind til hans ulykkelighed hos kollegerne, der svarer, at han har haft en dårlig start på morgenen, og at han er blevet trøstet. Han er selv gået væk fra dem, og har nu brug for at være lidt for sig selv. Han har kun siddet der i 5 minutter. Hun skal bare lade ham sidde på trappen.

Karin vælger dog at beholde ham på sin arm og går væk fra fællesrummet. Karin vil "skærme" drengen for alle de blikke, der hviler på ham, for han er utrøstelig, og græder meget højt.

Ballade i klubben

Kristian er fritidspædagog. Han arbejder i en klub, hvor der er en gruppe drenge på 14 – 15 år, der er lidt rodløse, og har svært ved at falde til. Kristian har dog en god kontakt til lige præcis den gruppe drenge, der ofte – med deres grænsesøgende adfærd – bringer sig selv i konflikt med omgivelserne. Kristian har en respekt og en fortrolighed med drengene, som de andre pædagoger ikke har. Det er ikke kommet af sig selv, men noget Kristian har arbejdet benhårdt for. Drengene ved, at ham kan de stole på.

Efter en weekend bliver de ansatte i klubben opmærksomme på, at der er blevet lavet ballade i lokalområdet i løbet af weekenden. Nogen har vist stjålet en knallert og kørt rundt, lavet hærværk og forsøgt indbrud i den lokale kiosk. Politiet har ringet til klublederen, og vil kigge forbi den efterfølgende dag.

Den samme aften, da Kristian kommer sent hjem fra arbejdet, slapper han lidt af med at opdatere sig på facebook. Han er, som så mange andre, venner med nogle af drengene på facebook. Kristian kan godt se på drengenes opdateringer, at de har været involveret i weekendens hændelser.

Ferietur til Somalia

Dorthe er skolepædagog i 0. klasse, hvor Ayan går. I september fortæller Ayan stolt Dorthe, at hun i efterårsferien skal med sin far til Somalia. De skal besøge farmor og farfar, farbrødre og tanter, fætre og kusiner. Ayan viser glæde over at skulle alene på ferie med far, og at gense sin fars familie. Resten af søskendeflokken på 5 bliver hjemme i Danmark med mor.

De efterfølgende dage begynder disse informationer at nage Dorthe. Hun beslutter sig for at dele sin bekymring med en kollega. Kollegaen bekræfter Dorthe i hendes bekymring, og Dorthe går til deres leder Jan. Dorthe siger ”Jan, jeg er bekymret for, at Ayan skal til Somalia for at blive omskåret... Hvad gør vi?”

etisk grundlag for pædagoger

Formål med pædagogisk arbejde

Formålet med pædagogisk arbejde er gennem omsorg, socialisering, dannelse og læring at fremme børns og unges trivsel og udvikling.

Det sker ved:

- at sikre alle børn og unge lige muligheder uanset sociale eller materielle forhold, etniske eller religiøse tilhørsforhold, fysiske eller psykiske handicap
- at støtte børn og unge individuelt og socialt, så deres livsduelighed styrkes
- at skabe rammer for en god og omsorgsfuld barndom og ungdom, hvor alle har mulighed for at indgå i sociale fællesskaber

Værdier i pædagogisk arbejde

Det pædagogiske arbejde bygger på værdierne:

- **Omsorg** – er grundlæggende i pædagogisk arbejde.
Omsorg omfatter værdierne empati, tryghed, tillid og ansvaret for den anden
- **Ligeværd** – Pædagogisk praksis tager udgangspunkt i menneskers ligeværd. Ligeværd i den pædagogiske relation kendetegnes ved dialog, anerkendelse, respekt og tolerance
- **Professionel integritet** – Professionel integritet er karakteriseret ved værdier som høj faglighed, ansvarlighed, troværdighed og åbenhed
- **Social retfærdighed** – Den professionelle praksis fremmer social retfærdighed og demokratiske værdier. Den kendetegnes ved værdier som inddragelse, mangfoldighed, fællesskab og rummelighed